

NOTAT

23. november 2015

HER ER ARGUMENTERNE, DER VINDER FOLKEAFSTEMNINGEN

Kontakt:

Direktør, Bjarke Møller

+45 51 56 19 15

bjm@thinkeuropa.dk

RESUME Omkring en tredjedel af vælgerne er i tvivl om, hvad de vil stemme til folkeafstemningen d. 3. december. Og hele to tredjedel af tvivlerne angiver, at de stadig ikke ved nok om tilvalgsordningen. Der er derfor lagt op til en intens slutspurt, der skal få tvivlerne til at stemme enten ja eller nej.

En ny, stor meningsmåling, som YouGov har udarbejdet for Tænketanken EUROPA blandt 2.010 repræsentativt udvalgte personer i alderen 18-74 år, viser, hvilke argumenter, der har største potentiale til at påvirke tvivlere og vælgere i den modsatte lejr. Især to emner kan få både ja og nej-vælgere til at ændre holdning: Garantier for et Europol-medlemskab, og at Folketinget har mulighed for selv at bestemme, hvad Danmark skal med i inden for EU's retssamarbejde.

Målingen viser, at ja-siden kan sidde med de stærke kort på hånden frem mod afstemningen. Det skyldes ikke bare, at ja-siden stadig har et betydeligt forspring på 10 procentpoint, men også, at de argumenter, der bekymrer tvivlerne allermest, ser ud til bedst at kunne sikres via et ja.

HOVEDKONKLUSIONER:

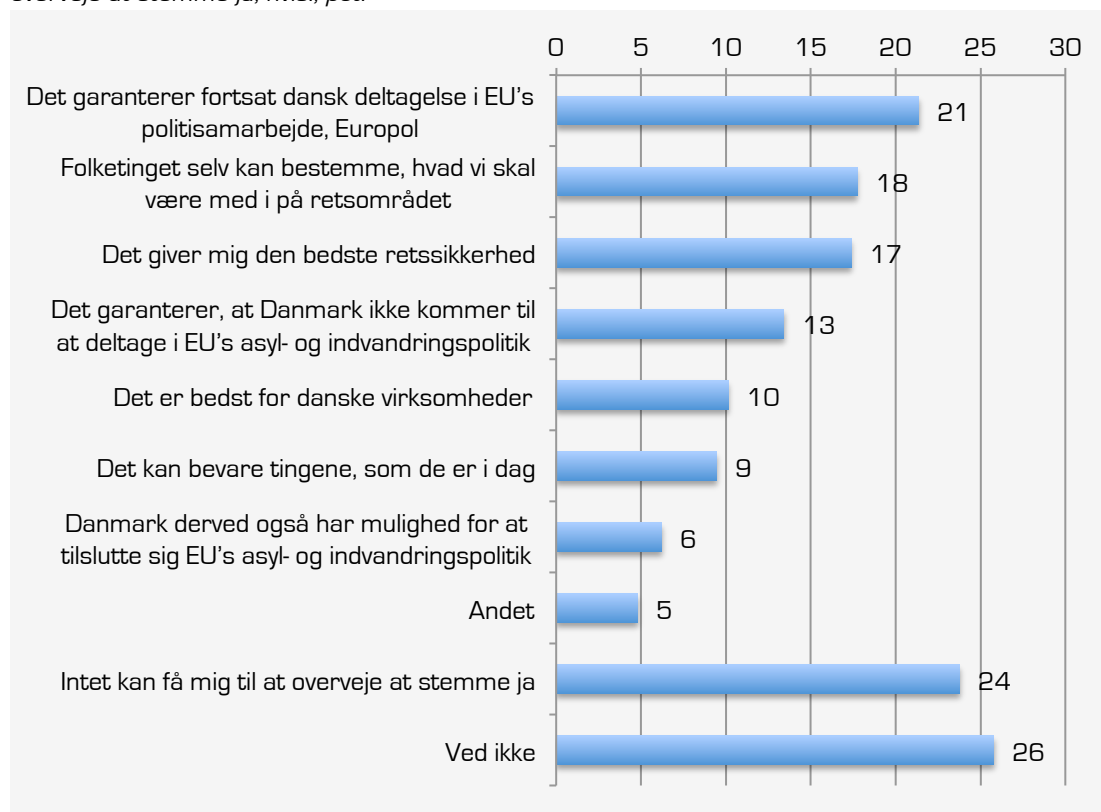
- Hvis ja-siden skal overbevise tvivlerne eller kapre stemmer fra nej-sigere er garantien for politisamarbejdet Europol det vigtigste argument. Herefter følger argumentet om, at Folketinget selv kan bestemme fra sag til sag og argumentet om, at tilvalgsordningen giver den bedste retssikkerhed.
- Omvendt vil det være mest effektivt for nej-siden, hvis de kan overbevise vælgerne om, at Folketinget ikke selv kan bestemme, eller at retssikkerheden er bedst tjent med et nej.
- Spørgsmålet om Folketingets indflydelse er en central kampplads i debatten om tilvalgsordningen. Men noget tyder på, at ja-sidens billede af tilvalgsordningen som et tag-selv bord ikke er trængt igennem blandt vælgerne. Næsten hver femte nej-siger eller tvivler vil stemme ja, hvis de var overbeviste om, at Folketinget selv kan bestemme, hvad vi skal være med i på retsområdet.
- Der er lidt færre stålsatte ja-sigere end nej-sigere. Kun 18 pct. af ja-sigerne og tvivlerne erklærer, at *intet* kan få dem til at stemme nej. Derimod siger 24 pct. af de nuværende nej-sigere og tvivlere kategorisk, at *intet* kan få dem til at stemme ja.
- Målingen viser, at vælgerne har tillid til Folketinget som institution, når det gælder EU-politikken. 56 pct. af vælgerne har i høj eller nogen grad tillid til, at Folketinget kan varetage danske interesser på EU-området. 35 pct. har slet ikke eller meget lidt tillid til dette.
- Der er lidt lavere tillid til Folketinget, hvad angår forvaltningen af tilvalgsordningen, hvor 47 pct. af vælgerne siger, at de i høj grad eller i nogen grad har tillid til Folketinget. 39 pct. har slet ikke eller meget lidt tillid til Folketinget mht. tilvalgsordningen.

Nogle meningsmålinger siger, at der er dødt løb før folkeafstemningen, men to store meningsmålinger, som YouGov har lavet for Tænketanken EUROPA viser, at ja-siden stadig fører solidt med 10 procentpoint forud for folkeafstemningen om få uger. 41 pct. siger ja mod 31 pct. nej.¹ Men hele 28 pct. er i tvivl, og to ud af tre tvivlere angiver manglende viden som hovedårsagen til, at de ikke ved, hvad de skal stemme.

Derfor er det helt afgørende, hvilke argumenter politikerne anvender i de sidste dage op til folkeafstemningen. Meningsmålingsinstituttet YouGov har for Tænketanken EUROPA stillet en række spørgsmål til 2.010 repræsentativt udvalgte personer i alderen 18-74 år, og de afslører, hvilke argumenter, der har største potentiale til at påvirke tvivlere og vælgere i den modsatte lejr. *Se figur 1.*

Figur 1. Garantien for Europol er afgørende

Du har angivet, at du vil stemme nej den 3. december, eller at du er i tvivl om hvad, du vil stemme. Hvilke af disse udsagn kan få dig til at overveje at stemme ja? Du kan markere flere svar. Jeg vil overveje at stemme ja, hvis:, pct.

Note: Base: 1041. **Kilde:** YouGov for Tænketanken EUROPA.

Blandt de 10 mulige svar siger 21 pct. af nej-sigerne og tvivlerne, at en garanti for deltagelse i Europol kan få dem til at overveje at sige ja. Blandt Venstre-

¹ Ja-siden i front i hidtil største måling inden folkeafstemningen, Tænketanken EUROPA, november 2015 (<http://thinkeuropa.dk/politik/ja-siden-i-front-i-hidtil-stoerste-maaling-inden-folkeafstemningen>).

vælgere er det hele 29 pct., som giver dette svar. Den høje andel af tvivlere og nej-sigere, der siger, at Europol kan få dem til at stemme ja, indikerer, at ja-partierne ikke har været i stand til at formidle dette kerneargument på overbevisende vis. Det er netop kernen i den nye tilvalgsordning, at den garanterer fortsat fuld dansk deltagelse i Europol. Denne garanti kan nej-siden ikke give vælgerne, hvilket flere notater fra Tænk tanken EUROPA har dokumenteret.²

Det næststærkeste argument, der kan få nej-sigere og tvivlere til overveje et ja, handler om Folketingets mulighed for at bestemme, hvad vi skal være med i på retsområdet. 18 pct. angiver, at vished om dette ville få dem til at stemme ja. Det er selve kernen i tilvalgsordningen, at Folketinget får mulighed for at vælge til fra sag til sag, men alligevel er der mange nej-sigere og tvivlere, der ikke er klar over det, eller er i tvivl om det. Igen er det bemærkelsesværdigt, at 27 pct. af de Venstre-vælgere, der erklærer, at de vil stemme nej eller er i tvivl, siger, at argumentet om Folketingets selvbestemmelse i denne sag kan få dem til at overveje et ja.

Cirka en sjettedel af Dansk Folkepartis vælgere vil overveje et ja, hvis de dermed kunne få en garanti for et Europol-medlemskab, og der er også en sjettedel DF-vælgere, der vil genoverveje deres nej, hvis de vidste, at Folketinget med tilvalgsordningen selv kan bestemme.

Tallene afslører, at ja-siden stadig har stærke kort på hånden i kampagnen frem mod den 3. december. Det skyldes ikke bare, at ja-siden stadig har et betydeligt forspring på 10 procentpoint, men også, at de argumenter, der bekymrer tvivlerne allermest – såsom fuld garanti for Europol-medlemskabet, og Folketingets mulighed for selv at bestemme dansk deltagelse i Europol – ser ud til bedst at kunne sikres via et ja.

Et tredje argument, der kan flytte vælgere, er, hvis et ja viser sig at give den bedste retssikkerhed. Det angiver 17 pct. af alle nej-sigere og tvivlere, mens status quo-argumentet – at bevare tingene som de er i dag – kun kan få 9 pct. af disse vælgere til at genoverveje deres stemme. 22 pct. af DF's vælgere angiver dog, at det stærkeste argument for et ja ville være en garanti fra ja-siden for, at "Danmark ikke kommer til at deltage i EU's asyl- og indvandringspolitik. Det er reelt det stærkeste ja-argument til at gøre indtryk på dette partis vælgere. Statsminister Lars Løkke Rasmussen har sammen med Socialdemokraterne og Det Konservative Folkeparti udstedt en garanti for, at der først skal afholdes en

² Se f.eks. Tænk tanken EUROPA: Førende EU-jurist: Begrænset tilvalg er ikke muligt (<http://thinkeuropa.dk/politik/foerende-eu-jurist-begraenset-tilvalg-er-ikke-muligt>) eller Nej-partierne på kollisionskurs med protokol 22 (<http://thinkeuropa.dk/politik/nej-partierne-paa-kollisionskurs-med-protokol-22>).

vejledende folkeafstemning, hvis Danmark på et tidspunkt måtte overveje at gå med i den fælles EU asyl- og indvandringspolitik, og denne ekstra garanti vil muligvis kunne appellere til cirka en femtedel DF-vælgere. DF's formand Kristian Thulesen Dahl var da også meget hurtig til at lægge afstand til statsministerens udspil ved Folketingets åbning med en udtalelse om, at garantien ikke er meget værd. Det viste, at Thulesen Dahl er klar over, at løftet om en vejledende folkeafstemning på asylområdet også kan tiltrække DF-vælgere.

Der er dog lidt færre stålsatte ja-sigere end nej-sigere. Kun 18 pct. af ja-sigerne og tvivlerne erklærer, at *intet* kan få dem til at stemme nej. Derimod siger 24 pct. af de nuværende nej-sigere og tvivlere kategorisk, at *intet* kan få dem til at stemme ja. Blandt DF's vælgere er det hele 42 pct., hos Enhedslisten er det 35 pct. Disse to nej-partier har mobiliseret deres kernevælgere, og der er en høj grad af partiloyalitet.

Men på den modsatte side er der dog heller ikke ret mange indenfor den samlede gruppe af tvivlende eller nej-sigende Socialdemokrater (15 pct.) og Venstre-vælgere (12 pct.), som kategorisk siger, at *intet* kan få dem til at stemme ja. Det betyder med andre ord, at på nuværende tidspunkt afviser hver tolvte socialdemokrat og hver tyvende Venstre-vælger kategorisk, at de vil stemme ja. Der er med andre ord meget få S- og V-vælgere, der har planer om at stemme imod partilinjens. Antallet af S- og V-vælgere, der i dag tilkendegiver, at de vil sige nej d. 3. december, er med henholdsvis 27 og 21 pct. også lavere end en gennemsnittet af befolkningen. Ja-procenten i disse to partier er med hhv. 47 pct. og 55 pct. højere end i befolkningen generelt.

Folketinget og selvbestemmelse kan rykke ja-sigere

Hvis nej-partierne vil vinde flere ja-sigere og tvivlere over på deres side, er der især tre argumenter, der kan gøre indtryk.

Hvis Folketinget med tilvalgsordningen ikke selv kan bestemme, hvad vi skal være med i på retsområdet, vil 23 pct. af ja-sigerne og tvivlerne overveje at stemme nej. Selvbestemmelsesargumentet står således centralt for ja-sigere og tvivlere, præcist som det også gør for nej-sigerne. Spørgsmålet om Folketingets indflydelse er således en central kampplads i debatten om tilvalgsordningen. Kan ja-siden overbevise vælgerne om, at Folketinget vil kunne bestemme fra sag til sag med tilvalgsordningen, er det et stærkt argument – omvendt kan nej-siden vinde på at så tvivl om Folketingets indflydelse.

Nej-siden kan efter alt at dømmes også erobre stemmer ved at fremføre argumentet om, at de kan garantere fortsat dansk deltagelse i Europol. Morten Messer-

schmidt (DF) har i en kronik til Politiken fremført den påstand, at han garantere fortsat dansk Europol-medlemskab. Deres udfordring på dette punkt er dog stadig at dokumentere, at kan lade sig gøre. Europa-Kommissionen såvel som Rådets juridiske tjeneste har i svar til Dansk Folkepartis Europa-Parlamentarikere afvist, at der er juridisk model for, hvordan Danmark kan få en parallelaftale, hvis vi afviser den tilvalgsordning, der er skitseret i traktatens protokol 22.

Argumentet om retssikkerhed, som ikke mindst Enhedslisten har kørt på i deres valgkampagne, betyder en del for vælgerne. 17 pct. af alle tvivlere og ja-sigere siger, at de vil kunne overveje at stemme nej, hvis det giver bedre retssikkerhed.

Nej-siden har i kampagnen forsøgt at så tvivl om Folketingets evne til at håndtere tilvalgsordningen med påstande om, at Folketingsflertal vil føre EU-politik i strid med befolkningens ønsker. De har forsøgt at gøre det til en tillidsafstemning, hvor de har spillet på en forventning om vælgernes generelle mistillid til politikere og partier.

Meningsmålingen dokumenterer imidlertid, at vælgerne har tillid til Folketinget som institution, når det gælder EU-politikken. 56 pct. af vælgerne har i høj eller nogen grad tillid til, at Folketinget kan varetage danske interesser på EU-området. 35 pct. har slet ikke eller meget lidt tillid til dette. Der er lidt lavere tillid til Folketinget, hvad angår forvaltningen af tilvalgsordningen, hvor 47 pct. af vælgerne siger, at de i høj grad eller i nogen grad har tillid til Folketinget. 39 pct. har slet ikke eller meget lidt tillid til Folketinget mht. tilvalgsordningen.

I september viste en måling, at 54 pct. af danskerne havde tillid til Folketinget i forvaltningen af tilvalgsordningen. Noget tyder således på, at nej-sidens kritik har fået flere til at tvivle på Folketinget i denne sag. Det ændrer dog ikke, at der stadig er flere, der stoler på Folketinget, end der nærer mistillid. En tredjedel dem, der ikke har tillid til Folketinget, er bekymrede for, om Folketinget vil overlade for meget suverænitet til EU. Det understreger, at den suverænitetsbaserede EU-skepsis stadig spiller en betydelig rolle i befolkningen.

Blandt nej-sigerne er det især frygten for en glidebane, der bekymrer. Hele 47 pct. siger, at en tilvalgsordning kan blive en glidebænde mod for stor indflydelse til EU. Det siger de, til trods for, at det i praksis er Folketingets flertal, der afgør, om Danmark skal med i konkrete EU-retsakter og skal søge at få indflydelse på EU-reglerne. 22 pct. af nej-sigerne erklærer slet og ret, at de er modstandere af EU. Argumenter om, at EU ikke er et demokratisk samarbejde eller at EU's retlige samarbejde f.eks. kan medføre væsentlige merudgifter for Danmark, er derimod ikke noget, der optager vælgerne synderligt.

Denne analyse er støttet af Europa-Nævnet